

Terms and Conditions

The Library provides access to digitized documents strictly for noncommercial educational, research and private purposes and makes no warranty with regard to their use for other purposes. Some of our collections are protected by copyright. Publication and/or broadcast in any form (including electronic) requires prior written permission from the Library.

Each copy of any part of this document must contain there Terms and Conditions. With the usage of the library's online system to access or download a digitized document you accept there Terms and Conditions.

Reproductions of material on the web site may not be made for or donated to other repositories, nor may be further reproduced without written permission from the Library

For reproduction requests and permissions, please contact us. If citing materials, please give proper attribution of the source.

Imprint:

Director: Mag. Renate Plöchl

Deputy director: Mag. Julian Sagmeister

Owner of medium: Oberösterreichische Landesbibliothek

Publisher: Oberösterreichische Landesbibliothek, 4021 Linz, Schillerplatz 2

Contact:

Email: [landesbibliothek\(at\)ooe.gv.at](mailto:landesbibliothek(at)ooe.gv.at)

Telephone: +43(732) 7720-53100

Septentrionalium ac Sarmaticarum tabularum primum nostræ Geographiæ tomum præpono, eo proposito, vt totum tandem orbem per tomos describendo absolvam, quod (Domino vitam & sanitatem tribuente) pro viribus conabor.

FABRICÆ MVNDI

Caput secundum.

De principio creationis & de creata materia.

Primus Dies incipit.

PAulo ante Mosis ætatem natus fuit Saturnus, & ante illū alij gentium Dij, qui cum rerum naturalium studiosi, variorū dogmatum essent inuectores, multas proculdubio hereses induxerunt, quæ postea inter Philosophos de principijs rerum disputantes, plurimum inter se differentes sectas produxerunt. Itaque veram de ijsdem principijs enarrationem instituens Moses, illorum erroribus ipsam antiquissimam veritatem opponit, eosque redarguit, cum ab ipsa omnium rerum materia (de qua in primis mendacissimè ex suo cerebro loquebantur) inchoans, totamque mundi fabricam absolvens, sic cap. 2. & 4. dicit. Istæ sunt generationes cœli & terræ, &c. non illæ, quas insana hominum deliria somniant. Hucusque Mosi textum prosequemur, singula, quantum nobis dederit Dominus, expendendo. IN PRINCIPIO inquit, hoc est, cum nihil adhuc creaturæ esset, sed iam primum creationem inchoare statuisset diuina maiestas, determinatis consilijs & legibus, in primo inquam puncto aut momento existentia rerum, qui nihil adhuc rei est, sed initium tantum rerum, omni rei aut existentia conditione carens, in illo, inquam, momento temporis cœpit creare, & deinceps CREAVIT DEVS, nulla præhabita materia, ex immensa & incomprehensibilissima potentia sua, informem, rudem & indigestam massam, ex qua omnia deinceps mundi membra & partes deduxit. In hac materia creatione, vt in sequentibus omnibus, tria concurrere necesse fuit, potentia paternæ fecunditatem, actuosam prægnantemque; Logi potentiam, & fecundificam, impregnantem viuificamque; vim Spiritus sancti. Ex potentia enim Dei, tanquam seminaria ratione, per fecundificam vim Spiritus, materia initium existentia hauriens, à potentia actiua Dei per impregnantem vim Spiritus sancti, tanquam foetus in utero formata & in esse deducta, à potentia denique viuifica & educatrice Dei exclusa, & in propatulūeducta est. Sic vnus idemque; Deus omnipotens in triplicitatis suæ vigore ex nihilo, sine vlllo assumpto subiecto, materiam omnium creandorū concepit, formauit & in lucem protulit, non prius operante patre, deinde Logo, postremo Spiritu sancto, sed simul indifunctim, indefinenter conspirantibus & cooperantibus ipsis in vnitatem essentia diuinæ. Illud: IN PRINCIPIO: sic intelligendum esse vt exposuimus, testis est Esdras lib. 4. cap. 6. sic dicens: O domine locutus es ab initio creaturæ tuæ, dicens, fiat, &c. Enimuero per hoc quod dicit ab initio creaturæ satis indicat, initium siue principium illud non de filio Dei, sed de primo creationis momento dici, id conuincente cum præpositione ab, tum constructione vocum: initio: & creaturæ. Nam vt quis vocem: loquutus es, cum: creaturæ coniungat, res ipsa reclamatione, nec dum existente creatura, cui Deus loquatur. De autoritate porro quarti lib. Esdræ non est quod ambigamus, cum perspicuum fiat, epitomen esse 70. libror. Esdræ, quos Picus Mirandulanus in apologia quæstionum se legisse testatur, annotatis etiam similibus plane rerum argumentis, cum ijs quæ hoc Esdræ compendio tractantur. Et veritas prophetiarum hoc libro contentarum, ac partim iam completarū, Spiritu sancto dictante primarium opus scriptum esse conuincat. Præterea cum (vt iam dixi) ex proposito contra gentes scribat Moses, initium mundo ponens, non potest hic aliter principium intelligi, quam nos interpretati sumus, nam si in filio creasse dicat (quanquam & hoc verum est) nec aliud velit, vnde sumetur augmentum contra mundi aut materia æternitatem, quum & ipsum principium sit æternum: omnino ergo de principio temporali loquitur Moses.

Per CAELVM & TERRAM hic non intelligit duo distincta, & differentia corpora quæ hodie cœli & terræ nominibus significantur, nondum enim cælum, nondum terra extitit iuxta propriam formam, sed cælum secundo die factum est, terra demum tertio die discretis aquis apparuit, & reliquæ mundi partes deinceps ordine ex massa primū creata educuntur. Intelligit ergo per cælum & terram metonymicè primam illam informem massam, ex qua cælum terraque formata sunt. Ad gentiles ipsi sermo est, quibus hoc cælum & hanc terram quæ videmus, iam olim à Deo creata esse, quem admodum dicitur, testatur, vtiturque; nominibus rebusque; notissimis, quo ad principium illorū cogitatione mundi & materia doctrinam, hominum animis eximere, quod Deo suam gloriam restitueret, vt cap. 2. & 4. emphaticè admodum indicat. Quod porro cælum & terram metonymicè pro eorū materia sumat, postulant sequentia epitheta: THOHV & BOHV quæ eidem massæ primū creatæ tribuit, quod fuerit informis, vasta, inanis, solitaria & vacua, eaque epitheta iam non cœlo & terræ, sed terræ tantum adiungit, sic lectorem à contemplatione perfectorum corporum, ad primam ipsorū materiam retrahens, neque; vero iam terram ipsam in sua forma intelligit verū ipsum chaos indigestum & informe, terræ tamen vocabulo vtens, quia terræ quæ cœlo similis vicinifque; conditione erat. Quin & terræ vocabulum tandem rejicit, dum massam hanc describere pergit, vocatque THEHOM, id est abyssum